Lintudirektiivin tarkistaminen valkoposkihanhen ja merimetson suojelun osalta; ennakkovaikuttaminen

Ympäristövaliokunta
E 11/2025 vp
10.4.2025

Maria Westerman
erityisasiantuntija, Bernin sopimuksen kansallinen yhteyshenkilö
ympäristöministeriö

Tarve valkoposkihanhen ja merimetson suojelun tarkistamiselle

- Valkoposkihanhi- ja merimetsokantojen useita vuosia kestänyt runsastuminen on johtanut mittaviin taloudellisiin ja elinkeinoja koskeviin ongelmiin
  - Valkoposkihanhien aiheuttamista viljelysvahingoista maksetaan vuosittain miljoonakorvauksia täysimääräisinä sekä rahoitetaan hanhipeltojen perustamista ja hanhipaimentoimintaa ennaltaehkäisevinä toimina
  - Merimetsojen aiheuttamista ongelmista ei tällä hetkellä makseta korvauksia

- Valkoposkihanhen ja merimetson kantojen rajoittamaton runsastuminen, kasvuennuste ja levinnäisyysalueiden laajentuminen hyvin todennäköisesti tulee kasvattamaan lajien aiheuttamien vahinkojen määrää.

- Lajien siirto kansallisesti metsästyslakiin ei ratkaise ongelmaa yksistään
  - Sekä valkoposkihanhen että merimetson osalta oikeuskäytännön tulkinnan mukaan poikkeuslupaperusteiselle ampumiselle on muita tyydyttäviä ratkaisuja

Valkoposkihanhi:
Bernin sopimuksen täysin rauhoitettu laji (liite II)
ja
lintudirektiivin laji, jolle perustettava Natura-alueita (liite I)

Merimetso:
Ei Bernin sopimuksen tai lintudirektiivin liitteissä, mutta lintudirektiivi suojelee kaikkia lajeja

Perusta muutokselle

- Lajien kantojen **runsaslukuisuus** ja siitä aiheutuvat vahingot
  - Suomen läpimuuttava, täällä pesimätön, valkoposkihanhikanta: 1,4 miljoonaa yksilöä
  - Suomessa pesivä merimetsokanta: 30 000 paria (lisäksi muuttava kanta)
  - Kasvuennuste edelleen runsastuva
  - Sekä valkoposkihanhi että merimetso on luokiteltu elinvoimaisiksi vuoden 2019 kansainvälisen luonnonsuojeluliiton (IUCN) uhanalaisuusarvioinnissa

- Lintudirektiivin **suhteuttaminen ajantasaiseen tieteelliseen tietoon**
  - Lintudirektiivin liitteitä ei ole tarkoitettu pysyviksi:
    - Lintudirektiivin mukauttaminen lajin teknisen ja tieteellisen kehitykseen lintudirektiivin 15 artiklan mukaisesti
  - Sääntelyn kehittäminen EU-tasolla vastaamaan paremmin kantojen nykyistä tilaa
  - Koskee sekä lajeja, jotka ovat uhanalaistuneet että lajeja, jotka ovat runsastuneet

Suomen kanta

- Hallitusohjelman mukaan tarpeettomat metsästysrajoitukset elinvoimaisten lajien, kuten merimetson ja valkoposkihanhen osalta poistetaan. Hallitus vaikuttaa siihen, että lajit siirretään lintudirektiivin tiukasti suojeltujen lajien listalta.
- Eduskunta on hyväksynyt valkoposkihanhen metsästystä koskevassa kirjelmässään EK 42/2022 vp; KAA 3/2020 vp mm. seuraavan lausuman: ”1. Eduskunta edellyttää, että hallitus vaikuttaa aktiivisesti komissioon ja EU:n jäsenvaltioihin, jotta Bernin sopimusta muutetaan ja sen myötä valkoposkihanhi siirretään lintudirektiivin liitteeseen II.”
- Ehdotetaan, että 1) valkoposkihanhi siirretään Bernin sopimuksen tiukasta suojelusta ja lintudirektiivin metsästettäviin lajeihin koko EU:n osalta ja merimetso lisätään metsästettäviin lajeihin tai 2) lajit siirretään Suomen osalta lintudirektiivin metsästettäviin lajeihin.

→ Suomi vaikuttaa lintudirektiivin tarkistamiseen EU-tasolla valkoposkihanhen ja merimetson osalta vastaamaan kantojen nykyistä tilaa